

SİTARƏ

Bir gün var idi, bir gün yox idi. Bir qız var idi, adı Sitarə idi. Bu Sitarə həm gözəl qız idi, həm əlişliydi, ərdəmliydi, həm də dədə-nənəsinin biri bir danası, gözünün ağı qərəsiydi. Sitarə hər gün küzəsini götürüb gedərdi çeşmədən su gətirərdi, həm əl-üzlərin yumağa, həm qab-qaşığa axıtmağa. Günlərin birində Sitarə ginə küzəsini götürüb gedir su gətisin çeşmədən. Küzəsini əyir çeşmədən doldursun, birdən sudan bi qəribə səs gəlir: ”Sitaarə, bəxdi qarəə, Sitaarə bəxdi qarəə”. Sitarə diskindi, o yana baxır, bu yana baxır. Dalısına da baxır heş kəs yox. Ginə səs gəlir, heyvan bala barı çatdıyır, qorxusunnan, əl-əyağı silkələnir, kuzə əlinnən düşür sınır, qaça-qaça gəlir evlərinə. Qorxusunnan nə anasına, nə heş kəsə heş nə demir, əslən cıncırın¹ çıxartmır. Sabah olur ginə gedir çeşmiyə. Əyilir suyun doldurur, deyir, şappada əl-üzümə su vurum, əl üzünə su vuranda ginə sudan səs gəlir: ”Sitaarə bəxdi qarə, Sitaarə bəxdi qarəə”. Ürəyi üzülür ginə də əlləri titriyir, kuzəni əlinnən salıb sındırır, gəlir evə. Nənəsinə də yalannan deyir yıxıldım, əlimnən düşdi kuzə sındı. Nənə də bir az deyindir, savaşıır, oturur yerində. Day iki gün, üç gün belə olur, bu qız qorxusunnan rəh-rufu saralır heyvan bala². Axırda görür, yox, belə olmaz bu gərək diyə. Oturur, nənəsinə diyir ki, mənim başıma belə bir qəzo-qədər gəlib. Anası da oturub Sitarənin atasına diyir ki, bala, qızımız belə bir söz diyir. Baxıllar, görüllər hə, bu qız günbəgün sozalır. Neyniyax? Sitarənin dədəsi getdi eşşəyin satdı, bir köşşəy aldı. Gətdi evin vər-vəsəyirin çatdıla ona. Sitarəni qoydular onun üstünə, yola düşdülər ordan köçüb getsinnər. Getdilər, getdilər, getdilər axşam oldı, yoruldu. Dedilər, bir yerdə bir döşənib oturax, dincimizi alax. Palaz saldılar, bi dana yekkə bağ vardı, ucu-bucağı bəlli dəyil, duvarı qələ duvarı kimi, qapısı qələ qapısı kimi. Onun duvarının bu tərəfində palaz saldılar, otdular ki, bi dincələrini alsınar. Kişi dedi:

– Kuzəni verin, aparım su doldurum, suumuz yoxdı.

O yana baxdılar, bu yana baxdılar gördülər ki, nə çeşmə var, nə çay var. Nə bi sızax su var. Amma duvarın dalısınnan bi şırıltı səsi gəlirdi. Kişi deyir, gedim mən bu bağın qapısının döyüm, su alım. Getdi qapını ha döydi, ha döydi qapını açan olmadı. Getdi, suyu süzölmüş gəldi otdı. Bir az keşdi Sitarə dedi, axı mən çox susuzam, kuzəni verin mən gedim doldurum. Bəlkə bağ saabi aşdı. Kuzəni götdü gəldi. Qapını istədi tikkıldatsın, gördi avam qapı örtühdı, elə itələdi girdi içəriyə. Girdi içəriyə ordan bir çeşmə gedirdi, küzəsini saldı ordan su doldursun, elə suyu dolduranda genə bir səs gəldi: “Sitaarə bəxdi qaarə, Sitaarə bəxdi qaarə”. Heyvan qız küzəni genə əlinnən yerə saldı, qaşdı ki, qapıdan çıxsın, qapı üzünə bağlandı. Sitarə qaldı qapının bu tayında, ata-anası qaldı qapının o tayında. Qapı da qələ qapısı kimi duvar, nə ucalıqda. Nə bu yannan o yana keşmax olur, nə o yannan bu yana gəlmağ olur. Sitarə burda ağılır, ana-atası orda ağılır. Ama əllərinnən heş nə gəlmir. Bağda da heş kəs yox, bağ sahbi də yox. Bir gün oldu, iki gün oldu, üç gün keşdi. Sitarənin dədə-nənəsi umuddarını day kəsdilər. Dedilər, da güman bizim qızımızın bəxdi budi, alının yazısı budi. Çarə yoxdı, xudafisdəşdilər, qeyitdilər gəldilər öz ev-eşiklərinə. Sitarə qaldı orda təh başına. Sitarə bir gün, iki gün ağıladı, oxşadı, Allaha yalvardı, axırda gördü, yox, belə olmaz. Durum görüm, axı nə xəbərdi. Durdu bir gün səhər bağda dolandı, o yana getdi, bu yana getdi. Bağda ağaşdar, hər meyvənin ağaşdari, nə güllər, nə göy-göyərəntilər. Bir

¹ Cıncır – səs – küy

² Heyvan bala – yazıq, biçarə mənasında, bir kəsə yazığı gəldikdə “heyvan bala” söylənilir

az miyvədən-zaddan yedi, o yani dolandı, bu yani dolandı gördü bağın o başında bir dənə ev var – sərəy kimi, dağlar kimi. Dedi, qoy gedim bir ora da baxım. Getdi gördi, hə, qapısı itələdi, girdi gördü, baba, nə qəsir? Dəhliz dəhliz içində, otax otax içində, döşənəhli, düzülü, səhman nə gözəllıxdı. Elə otaxları belə bir-bir bunnan ona, onnan ona, aynabənd otaxdan, filannan bunnan çıxdı ona girdi. Bir otaxda bi dana gördi böyüy sal daş qoyiblar otağın arasına. Üstünə bir dana cəvan uzadıblar. Əyaxların dərə-dərə getdi yaxına. Gördi bir gözəl cəvan uzadıblar, canı bütün iynə-səncəh. Baxdı, gördü bunun başının üstünə bir kağız qoyublar. Götdi kağızı oxudu, gördi yazıblar ki, hər kəs bu oğlanın başının üstündə qırx gün qırx gecə Quran oxuyə, bu iynələri çıxardə, iynələr qutulmuş zaman bu oğlan tilisimi batil olacax. Buna can gələcəx, bu tilsimi batil eliyənə, bu Quran oxuyana bütün malın-dövlətin, bağın, qəsrin hər nəyi var ona verəcəx. Sitarə oğlani gördi, həm oğlana ürəyi yandı, o vəziyyətdə gördi həm oğlana vırıldı. Xoşu gəldi, ona aşix oldu. Sitarə səhərrər durardı, işlərin görərdi, səliqə-səhmənin elərdi, tez gələrdi bu oğlanın başının üstündə oturardı, Quranın oxuyardı, ağılyə-ağılyə göz yaşı içində o səncəxləri, iynələri onun caninnan çıxardardı hər gün. Bir gün bağda dolanırdı gördi eşihdən bir səs gəlir. Qulax verdi, gördi hə eşihdə qaravaş satıllar, kəniz satıllar. Dedi, çox yaxçı oldu, indi çıxaram bi dana, qərə kənizlərdən alaram. Həm gələr mənə həmdəm olar, tək qalmaram, həm ev işlərində mənə köməhləx elər. Getdi böyük-böyük küplərdə nəqqədə qızıllar vardı. Bi dana qızıl sikkə götdi, gəldi bi dana qaravaş aldı. Qaravaş gəldi, buna məsalam ki, buna həmdəm gələcəx, amma ya hər gün bu qızı güdirdi. Görürdi ki, bunun bi sırrı var. Bu qızı güddi, güddi gördü Sitarənin bir sirri var, bu sirri bildi. Oldi otuz doqquzumuncu gecə. Hər gün gecə Quran oxur, iynə-səncəği çıxardıb oldu otuz doqquzumuncu gecə. O gecə bu qaravaş gəldi Sitarənin yemağına dava qatdı, onu yuxuya verdi. Onu yuxuya verdi gəldi otdu oğlanın başı üstündə, Quran oxudu, səncəxləri çıxartdı. Axir səncəği çıxardanda oğlan asqırdı, ona can gəldi, tilsim batil oldi, durdı otdi. Otdi, gördi qaravaş qabağında, qərə kəniz, dedi, bə, o bu işi görüb bu fədakarlığı eliyib, biləsənə Quran oxuyib, iynələri çıxardıb. Tutdu onun üzünən-gözünən öpdü, oni özünə gəlin elədi. O qaravaş da Sitarəni görsətdi, dedi, bunu da görürsüz, bu mənim işçimdi, külfətimdi. Hə, da ona görə “Sitarə, bəxdə qarə” qoymuşmuşlar də adın. Xülasə, bular elə bu cürə zindəgannıq eyləmişlər, keçinirmişlər. Bir gün bu oğlana iş çıxar. Gələr arvadına deyər, mən gedəcəyəm şəhrə, bir yol işim var, hər nə desən ordan alım gətirim evə. Bu qaravaş da görməmişin biri, da əğlinə nə gələ üzüh, ləhsi,¹ başmax, corab, matik-tatik² hər nə mənə ağına gələni sifariş verir ki, buları mənə gətir. Oğlan da nə desin, oğlan da dedi, gözüm üstə gətirəm. Bu oğlan gəldi Sitarənin yanına. Sitarəyə dedi ki, sən nəmənə istiyirsən gedirəm şəhrə, mənə deyinən alım gətirim. Sitarə dedi:

– Mən heş zad istəmirəm. Elə siz səğ -səlamət gedib gəlsəz mənə hər nədi.

Oğlannan israr, Sitarədən inkar. Sitarə dedi:

– Day indi ki bu cür israr edirsən mənə, bir dana səbr daşı al gətir şəhərdən.

Dedi:

– Yaxci.

Bu oğlan getdi işlərini gördü, elə ki, işləri qutuldu, üz qoydı bazara arvadı hər nə mənə tapşırırdı buları aldı, nəm nə qədə. Sonra o yannan soraxlaşdı səbir daşı,

¹ Ləhsi – bilərzik

² Matik – tatik – dodaq boyası

bu yannan soraxlaşdı səbir daşı, tapammadı. Axirda dedilər gedəcəxsən haralarda bir qoca kişi var, olsa olmasa onda olacax. Da bu da gördi qıza söz verib da neynəsin. Getdi qoca kişini tapdı, dedi mən səbr daşı istirəm. Qoca kişi dedi, hə, mən də var. Verdi biləsənə. Oğlan istirdi çıxsın, qoca kişi səslədi. Dedi:

– Mən bilmirəm sən bu səbr daşın kimə alısan, amma hər kəsə alısan, ürəyi bətər dərtididi. Sən onu gərəh gecə gedəsən bu daşı verənnən sonra gizlincə onu güdəsən, gorəsən o ürəyinin dərdi nədi ki, bu daşa diyacax. Elə ki sözü qutuldu, qutulmax həman gərəh bu daşı əlinnən alıb çırpasan yerə, bu daş sına. Sınmasa, onun ürəyi partıyıb öləcəx, bə.

Oğlanda da neynəsin, örgəşdi kişi nə cür demişdi, gəldi bi yol arvadına nəmənə almışdı verdi. Gətirdi bu səbr daşın da verdi Sitarəyə. Gecə oldu başların qoydular yatdılar. Amma oğlan barmağın kəsdi, yarasına duz səpdi ki, yuxusu aparmasın. Elə ki arvadı gördü yatıbdı, durdu əyaxların dərə-dərə gəldi Sitarənin otağında qapının dalısında qulağın dayadı ki, görsün bu nə deyir. Gördü, hə, Sitarə başlayıb əvvəldən başına gələnləri bir-bir deyib sora deyir ki, səbir daşım ya sən sın, ya mən sını. Bi o söz ora yetişir ki, deyir, hə belə getdim bi dana sikkə götdüm, bi dana qarvaş aldım mənə həmdəm olsun, səbr daşı, ya sən sın, ya mən sını. O cur da deyəllər, ya sən çatda, ya mən çatdıyım. O cür da deyəllər...Sora diər ki, mən otuzdoqquz gecə səncaxları çıxartdım, Quran oxudum, axir gecə mənəm qəzama dəva verdi mənə yatırdı, oğlan durdu onu bildi, səbr daşım ya sən sın, ya mən. Elə bunu ki, deyəndə sözü qutulmamış oğlan qapını aşdı, girdi, daşı aldı, çaldı yerə. Daş oğum-oğum oldu yerə düşəndə. Sitarəni oğlan basdı bağına, üz-gözünnən öpdü. Deməli, bəğışdə ki, bi belə vəxdi bülməmişəm, saymamışam, mütavace olmamışam həqiqət nəmənədi. Onu aldı özünə gəlin elədi. Bu qaravaşı da saldı torbiyə, bağladı bir dənə qatırın quyruğuna, vırdı, düşdi çöllərə. Yedi, işdi, mətəbinə yetişdi.

Söyləyən: Susən xanım Nəvadəyi Rəzi

